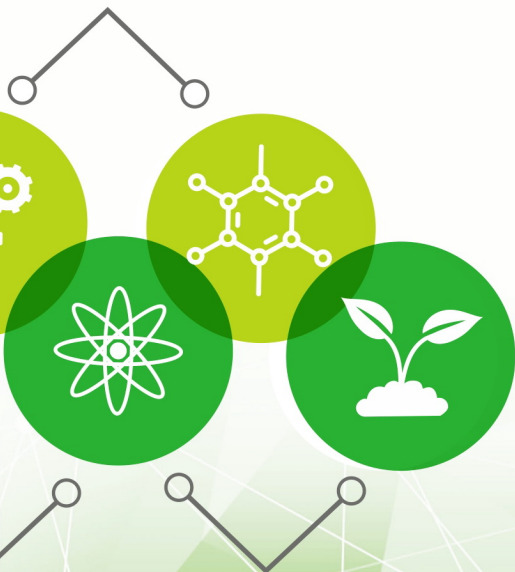

ISSN 2524-0986

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ЖУРНАЛ

Выпуск 11(55)
Часть 6

Переяслав
2019

**АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ**

ВЫПУСК 11(55)
Часть 6

Ноябрь 2019 г.

ЖУРНАЛ

Выходит – 12 раз в год (ежемесячно)
Издается с июня 2015 года

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411

Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html>

Переяслав

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

Главный редактор:

Кокур В.П., доктор исторических наук, профессор, академик Национальной академии педагогических наук Украины

Редколлегия:

Базалук О.А.	д-р филос. наук, профессор (Украина)
Доброскок И.И.	д-р пед. наук, профессор (Украина)
Кабакбаев С.Ж.	д-р физ.-мат. наук, профессор (Казахстан)
Мусабекова Г.Т.	д-р пед. наук, профессор (Казахстан)
Смырнов И.Г.	д-р геогр. наук, профессор (Украина)
Исак О.В.	д-р социол. наук (Молдова)
Лю Бинцянь	д-р искусствоведения (КНР)
Тамулет В.Н.	д-р ист. наук (Молдова)
Брынза С.М.	д-р юрид. наук, профессор (Молдова)
Мартынюк Т.В.	д-р искусствоведения (Украина)
Тихон А.С.	д-р мед. наук, доцент (Молдова)
Горашенко А.Ю.	д-р пед. наук, доцент (Молдова)
Алиева-Кенгерли Г.Т.	д-р филол. наук, профессор (Азербайджан)
Айдосов А.А.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Лозова Т.М.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Сидоренко О.В.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Егизарян А.К.	д-р пед. наук, профессор (Армения)
Алиев З.Г.	д-р аграрных наук, профессор, академик (Азербайджан)
Партоев К.	д-р с.-х. наук, профессор (Таджикистан)
Цибулько Л.Г.	д-р пед. наук, доцент, профессор (Украина)
Баймухамедов М.Ф.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Мусабаева М.Н.	д-р геогр. наук, профессор (Казахстан)
Хеладзе Н.Д.	канд. хим. наук (Грузия)
Таласпаева Ж.С.	канд. филол. наук, профессор (Казахстан)
Чернов Б.О.	канд. пед. наук, профессор (Украина)
Мартынюк А.К.	канд. искусствоведения (Украина)
Воловык Л.М.	канд. геогр. наук (Украина)
Ковальська К.В.	канд. ист. наук (Украина)
Амрахов В.Т.	канд. экон. наук, доцент (Азербайджан)
Мкртчян К.Г.	канд. техн. наук, доцент (Армения)
Стати В.А.	канд. юрид. наук, доцент (Молдова)
Бугаевский К.А.	канд. мед. наук, доцент (Украина)
Цибулько Г.Я.	канд. пед. наук, доцент (Украина)

Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал - Переяслав, 2019. - Вып. 11(55), ч. 6 – 203 с.

Языки издания: українська, русский, english, polski, беларуская, казакша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, Հայերէն

Сборник предназначен для научных работников и преподавателей высших учебных заведений. Может использоваться в учебном процессе, в том числе в процессе обучения аспирантов, подготовки магистров и бакалавров в целях углубленного рассмотрения соответствующих проблем. Все статьи сборника прошли рецензирование, сохраняют авторскую редакцию, всю ответственность за содержание несут авторы.

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ: ПЕДАГОГИКА

Ahlam Darawsheh, Nadia Ghalia (Israel) CHARACTERISTICS OF BUILDING READING ACTIVITIES.....	7
Bobrova Olena Yu. (Kharkiv, Ukraine) THE CREATIVE ENVIRONMENT IN THE PROCESS OF TEACHING FOREIGN STUDENTS AT THE PREPARATORY DEPARTMENT.....	13
Budanova Liana, Toryanik Lyudmila (Kharkiv, Ukraine) ENGLISH LANGUAGE COMPETENCE AS THE EFFECTIVE COMPONENT OF IMPROVING PROFESSION TRAINING OF FUTURE PHARMACISTS UNDER THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION.....	19
Irgasheva Umida, Botirbekova Gulchehra, Rejapov Abdushukur (Almalyk, Uzbekistan) THE VALUE OF WRITING IN TEACHING ENGLISH.....	24
Raimjanova Nilufar (Tashkent, Uzbekistan) THE IMPORTANCE OF MOTIVATION IN LEARNING PROCESS.....	27
Айметова Хатира Дадабаевна (Ташкент, Узбекистан) ДВЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ КОМПЛЕКСНОМУ МАСТЕРСТВУ.....	29
Ауелбеков Ержан Бураханович, Айдарша Мереке Полаткызы (Туркестан, Казахстан), Бүркітбаев Талғат Сағындықович (Шымкент, Казахстан) ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ И ДУХОВНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ НАЧИМОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО ИСКУССТВА.....	32
Ахметова Бақытжан Базылкаримовна, Хасенова Арайлым Абылайқызы (Қарағанды, Қазақстан) МАМАҢДЫҚ АРҚЫЛЫ ТІЛДІ ОҚЫТУ КӨСІБИ МАМАН ДАЯРЛАУДАҒЫ МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ.....	37
Баймулдина Назира Сахимжановна, Асылбекова Шырын, Сабит Бота (Алматы, Казахстан) ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБЛАЧНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ВУЗА.....	41
Витвицкий Павел Александрович, Фишлер Алексей Александрович (Сургут, Россия) ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРЫ ЗДОРОВЬЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ.....	49
Вікторова Леся Вікторівна, Лашул Валерій Анатолійович, Роганов Максим Максимович (Київ, Україна) ДУХОВНО-МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ МОЛОДІ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ.....	54
Глянєнко Катерина Андріївна, Зюкіна Алла Павлівна, Клименкова Світлана Валеріївна (Кам'янське, Україна) ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР – БАКАЛАВРІВ.....	62

Дюсенгалиева Айгуль Абунагимовна, Култанова Жанара Мерекеевна, Буркитбаева Алтынай Газизовна (Нур-Султан, Казахстан) ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИЧИН ЗАИМСТВОВАНИЙ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ.....	67
Зайцева Маргарита Алексеевна, Демченко Дина Исхаковна (Харьков, Украина) ФИЛОСОФСКИЕ АСПЕКТЫ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПАРАДИГМЫ.....	71
Зюкіна Алла Павлівна, Рудзік Людмила Борисівна, Попова Вікторія Анатоліївна (Кам'янське, Україна) БЕЗКОНФЛІКТНЕ ВХОДЖЕННЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ У НОВЕ СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.....	79
Ибраимова Женисгуль, Нурланова Улдана (Караганда, Казахстан) ПРОЦЕСС РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У УЧАЩИХСЯ.....	83
Исаакян Егине Цолаковна (Гюмри, Армения) РОЛЬ КРЕОЛИЗОВАННЫХ ТЕКСТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ.....	87
Іванова Валентина Михайлівна, Тамбовцев Геннадій Вілійович (Мелітополь, Україна) ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНОГО ЦИКЛУ.....	91
Іванова Валентина Михайлівна, Шелудько Ольга Миколаївна, Непша Ярослав Юрійович (Мелітополь, Україна) РОБОТА ЗІ СТАТИСТИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ В ШКОЛІ.....	97
Клебановская Алина Олеговна (Харьков, Украина) ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	103
Култанова Жанара Мерекеевна, Буркитбаева Алтынай Газизовна, Дюсенгалиева Айгуль Абунагимовна (Нур-Султан, Казахстан) О СПОСОБАХ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗОВ.....	108
Маденян Лариса Арамаисовна (Гюмри, Армения) ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ФОНОСЕМАНТИЧЕСКИХ И ПУНКТУАЦИОННЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ОРГАНИЗАЦИИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА КАК ОБЪЕКТА ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА.....	112
Майгельдиева Шарбан Мусабековна, Шалабаева Жанар Суиндыковна (Кызылорда, Казахстан) ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	120

УДК 378.147

Іванова Валентина Михайлівна, Шелудько Ольга Миколаївна,
Непша Ярослав Юрійович
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь, Україна)

РОБОТА ЗІ СТАТИСТИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ В ШКОЛІ

Иванова Валентина Михайловна, Шелудько Ольга Николаевна,
Непша Ярослав Юрьевич
Мелитопольский государственный педагогический университет
им. Б. Хмельницкого
(Мелитополь, Украина)

РАБОТА СО СТАТИСТИЧЕСКИМ МАТЕРИАЛОМ ВО ВРЕМЯ ИЗУЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ В ШКОЛЕ

Аннотация. Работа со статистическими материалами - обязательный элемент процесса обучения географии. Статистические данные используются в различных целях, в том числе как самостоятельный источник географических знаний. Точный фактический материал имеет самостоятельное значение и предназначен для запоминания, например: размеры территории страны, численность населения, высоту вершин больших горных систем, знание климатических показателей, характерных для различных типов климата и т. д. Кроме того, цифровые данные используются для проверки географических фактов и явлений, определенных положений - тогда они имеют вспомогательное значение, и в этом случае запоминание чисел от школьников не требуется. Например: учитель, объясняя название широт, «ревущие сороковые», может привести как доказательство цифры, демонстрирующие частоту появления в этих районах ураганов и сравнить их с показателями, характерными для других регионов. Статистические данные особенно широко используются при экономических расчетах, как доказательство преимуществ экономических решений.

Ключевые слова: статистический материал, учитель, ученики, цифры, таблицы, диаграммы.

Ivanova Valentina, Sheludko Olga, Nepsha Yaroslav
Melitopol State Pedagogical University named after B. Khmelnytsky
(Melitopol, Ukraine)

WORKING WITH STATISTICAL MATERIAL WHILE STUDYING SOCIO-ECONOMIC GEOGRAPHY AT SCHOOL

Annotation. Working with statistics is a must-have element in the geography learning process. Statistics are used for various purposes, including as a

standalone source of geographical knowledge. Accurate factual material is of individual importance and is intended to be remembered, for example: the size of the territory of the country, the population, the height of the peaks of large mountain systems, the knowledge of climatic indices characteristic of different types of climate, etc. In addition, digital data is used to verify geographic facts and phenomena, specific provisions - then they are of secondary importance, in which case remembering numbers from schoolchildren is not required. For example, a teacher, explaining the name of latitudes, «stormy forties», can cite as evidence the frequency of occurrence of hurricane in these areas and compare them with indicators characteristic of other regions. Statistics are especially widely used in economic calculations to prove the benefits of economic decisions.

Keywords: *statistical material, teacher, pupils, figures, tables, charts.*

Формування умінь та навичок учнів під час вивчення шкільного курсу географії є спеціально організованим процесом [1, с. 123]. Власне предметні уміння засвоюються учнями у процесі оволодіння змістом географії. Найважливішими з них є:

- орієнтування на місцевості [2];
- читання топографічних карт [3, с. 78];
- спостереження в природі [4, с. 22];
- ведення щоденників спостережень і обробка зібраних матеріалів [4, с. 22];
- робота із статистично-географічним матеріалом [2];
- робота з різними приладами і інструментами під час проведення географічних дослідів чи практичних робіт [5;6,с.214];
- креслення картодіаграм, графіків, складання схем, таблиць і їх аналіз [2, 5];
- встановлення взаємозв'язків і взаємозалежностей між об'єктами і явищами природи [7, с. 44; 8, с. 122];
- опис чи характеристика природних і економічних об'єктів за типовим планом та ін. [9, с. 208; 10, с. 72; 11, с. 6].

Вирішуючи різні дидактичні цілі, вчитель використовує цифровий матеріал для створення проблемних ситуацій, організації частково-пошукової та дослідницької діяльності учнів [12, с. 342]. У даній ситуації реалізується головний сенс використання статистики – аналітична робота, узагальнення і формулювання висновків. Наприклад: учитель пропонує учням на основі статистичних даних виявити спеціалізацію районів, пояснити її зміни за певний часовий період і намітити перспективні напрямки в розвитку господарства. Робота з цифрами здійснюється у взаємозв'язку з іншими джерелами інформації, в даному випадку її доцільно вести з опорою на картографічні матеріали та теоретичні положення підручника [3, с. 78].

Організація роботи в такій формі розвиває пізнавальну активність учнів, навички самостійної роботи, вміння давати оцінку географічним фактам і процесам, виявляти тенденції і прогнозувати їх зміни. На основі статистичної інформації школярі знайомляться з прийомами наукової роботи – аналізом і узагальненням, методом статистичної обробки інформації [12, с. 343].

Статистичний метод – це сукупність прийомів зі збору, обробці, аналізу та інтерпретації кількісних даних, що характеризують різні природні і соціально-економічні явища.

Робота з цифровим матеріалом займає значне місце у вивченні географії. Особливо важливі цифрові показники при вивченні тем соціально-економічної географії. Кожен об'єкт характеризується не тільки якістю, а й кількістю. Кількісні показники надають об'єкту, явищу визначеність. Без цифр такі поняття, як найглибше озеро, велике місто, довга річка і подібне звучать невиразно. Величина об'єкта дає можливість оцінити його значимість, важливість, порівняти з іншими об'єктами. Цифра робить виклад багатьох положень доказовим і аргументованим. Без цифр об'єкти і явища втрачуть свою визначеність і науковість.

Завдання вчителя по роботі з цифровим матеріалом – навчити розуміти мову цифр, оперувати цифрами, наводити цифри для доказу, аргументації, використовувати їх в якості ілюстрації певних положень. Не всі цифри підлягають запам'ятовуванню, а лише основні, головні цифрові показники. Але з будь-яким показником повинна проводитися певна робота. Потрібно навчити школяра розуміти цифрові показники, пояснити, яким чином вони виходять, навчити вибирати потрібні показники, зіставити цифри, робити висновки, узагальнення, формувати теоретичні знання в результаті аналізу цифр. При роботі з цифровими показниками звертається увага на одиниці виміру.

Цифрові показники в шкільній географії виражаються в абсолютних показниках (т, км, кВт/год) і у відносних величинах (відсотках, частках). Останні найбільш наочно характеризують об'єкти, явища і краще запам'ятовуються, ніж абсолютні величини. Легше запам'ятати співвідношення суші і Світового океану у відсотках (71%: 29%), ніж в абсолютних одиницях (361 млн км²: 149 млн км²). Відносні цифрові показники менш схильні до змін.

У змісті шкільної географії є такі групи цифрових показників: поодинокі цифри (не згруповані показники) – переважно в абсолютних величинах; групові цифри – статистичні таблиці; цифрові показники – виражені графічно, наочно – графіки, діаграми, картограми, картодіаграми [14, с. 43].

Кожна група цифрових показників має свої особливості роботи з ними, свою методику вивчення.

З не згрупованими цифровими показниками існують різні прийоми роботи.

Прийом цифрових орієнтирів. Для цього вчитель підбирає в процесі вивчення найбільш важливі, часто їх вживаючи, найбільш типові цифрові показники. Відбір таких показників визначається значимістю об'єкта, характером самої цифри, зручністю для запам'ятовування. До них відносяться: довжина екватора, площа Світового океану і суші, довжина найдовшої річки, глибина найглибшого озера, чисельність населення Землі, площа найбільшої країни, цифрові показники по своїй країні, деякі статистичні показники (виробництво електроенергії, чавуну, сталі та ін.). Ці цифри – масштабні орієнтири для інших цифр. Їх потрібно реально уявити, для цього учні повинні знати одиниці вимірювань. По відношенню до цифрових орієнтирів визначається важливість інших об'єктів, співвідношення нових цифр з раніше відомими. Саме цифрові орієнтири підлягають запам'ятовуванню. Особливо

важливим є знання місцевих цифрових показників, що дає можливість більш наочно уявити в результаті порівняння віддалені об'єкти [13, с. 198].

Приємом кількісних ступенів. Цифрові показники діляться на 4 великі групи: малі, середні, великі і дуже великі. Таким чином можна провести типологію країн за площею, населенням, господарського освоєння, річок – по довжині, озер – по площі і глибині і так далі, що дає змогу впорядкувати об'єкти, що вивчаються та явища.

Порівняння чисел – один з головних прийомів роботи з цифровим матеріалом. Лише шляхом порівняння цифр встановлюється величина, порядок об'єктів. Особливо корисно порівнювати цифри, одна з яких відома, інша – нова. При порівнянні виявляються такі сторони і особливості об'єктів і явищ, які зазвичай залишаються поза полем зору.

Округлення цифр дає можливість легше оперувати цифрами, швидше запам'ятовувати їх. Однак округлення позбавляє цифру оригінальності, неповторності. Тому найбільш важливі цифрові показники запам'ятовуються без округлення.

Конкретизація цифр. Школярам молодшого і середнього віку дуже важко уявити собі тисячі, мільйони лінійних і квадратних кілометрів, мільярди людей і т. ін. Дуже великі цифрові показники, а потрібно, щоб діти усвідомили величини. Для цього треба перевести цифри на життєву мову, порівняти їх з побутовими явищами.

Графіки наочно відображають динаміку, зміна об'єктів у часі, показують залежність однієї кількісної величини від іншої. Не завжди це можна спостерігати в дійсності. Діаграми виражають співвідношення частин в цілому, дають уявлення про будову об'єкта. Учителю пояснює призначення графіків, діаграм, порядок їх читання. Будувати графіки та діаграми вчать на уроках математики. Нескладні графіки та діаграми виконуються і з географії. Але головне завдання в навчанні географії – навчити аналізувати графіки та діаграми, брати з них необхідну наукову інформацію, робити висновки, обґрунтовувати їх [2].

Порядок читання графічно виражених цифрових показників наступний: назва графіка, діаграми, що зображено (якщо графік – зображено по вертикалі і горизонталі, якщо діаграма – співвідношення яких об'єктів показано), одиниці виміру, зчитування цифрових показників, їх порівняння і висновки, обґрунтування висновку. За читання графіків і діаграм учитель розробляє систему питань і завдань, організовує евристичну бесіду, в результаті якої учні отримують нові знання. Більш легкий шлях, але менш ефективний – використання графіків і діаграм при поясненні вчителя в якості ілюстрації до розповіді.

Учням при ознайомленні з першим графіком (діаграмою) дається план читання. Учителю ілюструє зразок аналізу за цим планом. Потім робота з аналізу графіків, діаграм ведеться фронтально з усім класом під керівництвом вчителя. Після того, як учні навчилися аналізувати графіки, діаграми, можна давати самостійно проводити аналогічну роботу.

Таблиці містять багато цифрових показників по однорідній групі об'єктів. Вони зручні для огляду, узагальнюють значно більше відомостей. Аналізувати таблиці складніше, ніж графіки, діаграми. Для їх аналізу потрібно відводити більше часу. Таблиці також мають свій порядок аналізу:

- читання назви таблиці (чому присвячена, що зображено);
- найменування граф і рядків, одиниці виміру (в одних таблицях цифрові показники наведені в рядках, в інших – в графах);
- зчитування цифрових показників на рядках(графах);
- порівняння лічених цифрових показників по рядках (графах);
- висновок, обґрунтування виведення.

Порядок читання записується школярами в робочі зошити. Спочатку учні навчаються читання таблиці, потім роблять цю роботу самостійно.

Потрібно навчити учнів на підставі тексту, підручника, карт, інших джерел складати таблиці. У таблицях систематизується досліджуваний матеріал [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Прохорова Л. А. Формування геолого-геоморфологічних навичок та вмінь учнів на уроках географії в освітніх установах / Л. А. Прохорова, О. В. Непша, Т. В. Завялова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2019. – №62. – Т. 1. – С. 123–127.
2. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник / М.М. Лаврук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 136 с.
3. Левада О. Формування картографічних компетентностей в шкільному курсі географії / О. Левада, В. Іванова, О. Непша // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: «Педагогіка». – Вип. 2. Т. 21. – Мелітополь: Вид-во «Мелітополь», 2018. – С. 78–86.
4. Непша О. В. Організація спостережень в природі в шкільному курсі географії / О. В. Непша, С. С. Онищенко, Д. М. Передерій // Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вып. 10(54), ч. 2. –С. 22-26.
5. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) / Т. Г. Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112 с.
6. Прохорова Л. А. Основні принципи побудови шкільного курсу географії в Україні / Л. А. Прохорова, С. В. Гришко, О. В. Непша // Особистісно-професійний розвиток учителя Нової української школи: світові освітні практики, український контекст: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з Міжнар. участю, 6-8 черв. 2019 р. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – С.214-219.
7. Тамбовцев Г. В. Шкільні краєзнавчо-географічні екскурсії по вивченню геологічних об'єктів / Г. В. Тамбовцев, В. М. Іванова, О. В. Непша // Актуальные научные исследования в современном мире. № 27. 1 (45). – Переяслав-Хмельницький, 2019. – С. 44–49.
8. Непша О. В. Шкільна геологічна екскурсія як засіб екологічного та національно-патріотичного виховання / О. В. Непша // Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали XI Міжнародної Інтернет-конференції. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2019. – С. 122–123.

9. Тамбовцев Г. Роль і значення екскурсій у природу в екологічному вихованні школярів / Г. Тамбовцев, В. Іванова, Т. Сапун // Формування стратегій міжкультурної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології: тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13–14 вересня 2018 р.). – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В, 2018. – С. 208–210.
10. Мацюра О. В., Солоненко А. М. Екологічна стежка як активний засіб формування принципів екологічного гуманізму / О.В. Мацюра, А.М. Солоненко // Постметодика. – 2005. – № 4–5. – С. 72–75.
11. Непша О. В. Особливості організації та проведення географічних екскурсій /О. В. Непша, Д. В. Яровой // Актуальные научные исследования в современном мире: сб. научных трудов. – Переяслав- Хмельницький, 2017. Вып. 7(27). – С. 6–10.
12. Василюк Л. А. Дослідницька робота в процесі вивчення географії (з досвіду роботи в Любимівській ЗОШ Каховського району Херсонської області) / Л. А. Василюк, О. В. Непша // Сучасна наука: тенденції та перспективи: матеріали регіональної internet-конф. молодих учених (15-19 травня 2017 р.). – Мелітополь, 2017. – С. 342-344.
13. Гришко С. Внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки в шкільній географії / С. Гришко, Т. Сапун // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Інтердисциплінарні виміри. – Конін-Ужгород-Херсон-Кривий Ріг: Посвіт, 2019. – С. 198–199.
14. Прохорова Л. А. Міжпредметні зв'язки геологічних знань з предметами природничо-математичного циклу в загальноосвітніх навчальних закладах / Л. А. Прохорова, О. В. Непша, Т. В. Зав'ялова // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Вип. 10. – Т. 3. – С. 43-46.